

Практическо ръководство за планиране и изпълнение на мисии за подбор

Нито Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището, нито което и да е лице, действащо от името на Агенцията, носят отговорност за начина, по който би могла да бъде използвана съдържащата се в настоящата публикация информация.

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г.

PDF ISBN 978-92-9487-048-3 doi: 10.2847/91500 BZ-06-22-116-BG-N

© Агенция на Европейския съюз в областта на убежището, 2022 г.

Илюстрация на корицата: Irina_Strelnikova, © iStock, 2021 г.

Възпроизвеждането е разрешено, при условие че се посочва източникът. За използването или възпроизвеждането на снимки или друг материал, който не е авторско право на Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището, трябва да се иска разрешение пряко от носителите на авторското право.

Въведение в този инструмент

Представената в настоящия инструмент информация по никакъв начин не е изчерпателна, а представлява набор от насоки и практически съвети относно начините за организиране на годишен преглед на случаите на презаселване ⁽¹⁾. Целта е да се подпомогнат държавите — членки на Европейския съюз, и асоциираните държави (ЕС+) в оперативната им работа, свързана с презаселването.

Какво е предназначението на този инструмент?

Този инструмент е предназначен да служи за кратко ръководство, което служителите по презаселването да използват, когато подготвят и изпълняват мисия за подбор за презаселване. С цел подходящата подготовка за подобна мисия, в настоящото ръководство се прави преглед на аспектите, които се считат за важни за провеждането на успешна мисия. В него са описани редица дейности/ключови елементи, които да се вземат предвид в процеса на подготовка (преди), провеждане (по време на) и завършване (след) мисия за подбор за презаселване.

Кой следва да използва настоящото ръководство?

Контролният списък е предназначен главно за подпомагане на служителите, които планират мисия за интервю на определено място или в трета държава, например ръководители или координатори на мисии. Той може да се прилага като инструмент за качество за всеки специалист, който би имал полза от допълнителни насоки или информация, свързани с подготовката на мисиите. Той може да се счита за полезен за служителите, които никога не са работили по презаселване и които биха могли да имат полза от допълнителни насоки, както и за служителите с многогодишен опит в презаселването, които биха могли да го използват за справка в своята работа.

Защо е създаден?

Подготвянето и провеждането на мисия в чужбина може да бъде сложно от редица гледни точки. Тъй като в този контролен списък са подчертани и описани някои ключови аспекти, свързани с работата по мисии, това практическо ръководство може да подпомага служителите от държавите на презаселване в оперативното им планиране, както и да им помогне своевременно да вземат под внимание централни елементи.

Кои други инструменти и източници на обучение могат да се използват?

В контролния списък за провеждане на мисии за подбор са посочени национални примери. Контролният списък следва същата структура като настоящото практическо ръководство.

⁽¹⁾ Първоначално този инструмент е разработен в рамките на проекта *Улесняване на презаселването и приема на бежанци посредством нови знания* (EU-FRANK). Проектът е финансиран от европейския фонд „Убежище, миграция и интеграция“ под ръководството на Шведската миграционна агенция. Като част от процеса на предаване от EU-FRANK Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището проведе занятие по осигуряване на качеството на оперативните инструменти в областта на презаселването, разработени в рамките на този проект.

Планиране и провеждане на мисия за подбор

Мисиите за подбор на място са важна възможност за държавите на презаселване да разгледат голям брой случаи на презаселване едновременно чрез лично провеждане на интервюта с бежанци, като същевременно се запознаят с контекста на убежището и закрилата на групата от бежанци. След като всяка държава на презаселване е определила размера и състава на своята програма на презаселване, се определя графикът на мисиите за презаселване като част от сътрудничеството на тази държава с ВКБООН, МОМ и други доставчици на услуги. Планирането и последващите действия по мисията за подбор за презаселване като цяло може да се разделят на три етапа, а именно преди мисията, по време на мисията и след мисията. Свързаните с всеки един от тези етапи съображения, които трябва да се вземат под внимание, са описани по-задълбочено в настоящото практическо ръководство.

ЧАСТ I. ПРЕДИ МИСИЯ ЗА ПОДБОР

Определяне на ключовите заинтересовани страни в презаселването

Презаселването се извършва въз основа на сътрудничеството между голямо разнообразие от заинтересовани страни и се нуждае от значителна логистична подготовка от страна на всички участници. Общите дейности по презаселване най-често включват правителствените агенции и техните посолства в чужбина (когато има такива), както и понякога ВКБООН, МОМ и НПО. Всяка от тези заинтересовани страни има роля в планирането и подпомагането на мисиите за подбор за презаселване. Мисиите най-често се планират съвместно между някои от тези заинтересовани страни, за да се изготви най-подходящият логистичен подход и обхват на подбора. Участието на множество заинтересовани страни също е от помощ при уреждането на различни практически подробности, като например настаняване, транспорт, сигурност, график на срещите, начин за получаване на биометрични данни и др. Участието на всяка заинтересована страна е различно в различните етапи от процеса на презаселване. Главните заинтересовани страни могат да варират в зависимост от държавата на презаселване, която провежда мисията за презаселване, както и мястото, на което ще се извърши презаселването, но те включват предимно следните ключови участници, които са описани в този раздел.

Служба на върховния комисар на ООН за бежанците (ВКБООН)

ВКБООН е създадена на 14 декември 1959 г. от Общото събрание на Организацията на обединените нации. Възложен ѝ е мандатът да подпомага правителствата в отговорността им да осигуряват закрила и трайни решения на бежанците. Агенцията има отговорността да води и координира международни действия за защита на бежанците и

да разрешава проблемите на бежанците по целия свят. Главната ѝ цел е да гарантира правата и благополучието на бежанците. Тя се стреми да гарантира, че всеки може да упражнява правото да търси убежище и да намери безопасен подслон с възможността доброволно да се завърне у дома, да се интегрира на местно ниво или да се презасели в трета държава.

Презаселването включва подбора и трансфера на бежанците от държавата на убежище до трета държава, която се е съгласила да ги приеме като бежанци със статут на постоянно пребиваване, и възможност за евентуално гражданство.

Осигуряването на международна закрила и търсенето на устойчиви условия за бежанците остава една от основните цели на ВКБООН. Въпреки че тези задачи често се споменават като отделни функции, на практика те са взаимозависими, а презаселването изпълнява ключова роля за постигането и на двете цели. Презаселването служи като инструмент за предоставяне на международна закрила и за удовлетворяване на специфичните нужди на отделни бежанци, изложени на особен риск. То е и едно от трите устойчиви решения, наред с доброволното репатриране и интеграцията на местно ниво. ВКБООН определя и препраща най-уязвимите бежанци за презаселване. За да бъде подаден случаят им на държава на презаселване, бежанците трябва да отговорят на условията за подаване съгласно една или повече от категориите на ВКБООН за подаване на документи за презаселване. Категориите документи за презаселване са свързани със специфични индивидуални нужди, а за използването на презаселването като инструмент за международна закрила по принцип е необходимо да се определят особено уязвимите хора в много по-голяма група от бежанци. Документите за презаселване се приоритизират според спешния характер на случая и се включват в *Наръчника за презаселване на ВКБООН*.

Службата по презаселването (в седалището на ВКБООН в Женева) ръководи двустранните дискусии и сътрудничеството с държавите относно размера и състава на техните програми и координира разпределението, наблюдението и надзора на изпълнението спрямо целите, определени от операциите на място на ВКБООН. Тя има роля в определянето на ресурсите за определеното място и извършва надзор над определени качествени аспекти от процеса. Освен това Обработващото звено в седалището на ВКБООН координира и наблюдава разпределението и използването на определени квоти за спешни и неотложни случаи на подаване на досиета. Освен това то осъществява връзка между местните бюра, държавата на презаселване и МОМ с цел бързо координиране на пътуването.

Отделните местни бюра на ВКБООН изпълняват съществена роля в координирането, планирането и осъществяването на дейностите по презаселване. Местните бюра определят самоличността на бежанците, извършват цялото необходимо обработване и подготвят документите за презаселване. Често те се свързват с държави във връзка с подробните характеристики на група бежанци и за да организират условията във връзка с мисиите. Местните бюра се подпомагат от всеобхватна схема за разгръщане на експерти по презаселване, осигурявани от ключовите партньори на ВКБООН от НПО по силата на специфични споразумения и условия за финансиране.

Регионалните центрове за подкрепа координират и осъществяват надзор над изготвянето на документи за презаселване от операциите в рамките на своя регион, включително извършват надзор отблизо над подаването на досиета за неотложните/спешните случаи на закрила и медицинските случаи. Те изпълняват важна роля в контрола на качеството, разпределението на ресурси в региона и поддържането на регионалната статистика за презаселването.

Правителствени организации

В Европейския съюз няколко органа участват в програми за презаселване. Най-често програмите се управляват от правителствена агенция, като например националните имиграционни и приемащи органи или министерство. Те се изпълняват съвместно с участници, като например полицията, службите за сигурност, местните органи и др.

Международна организация по миграция (МОМ)

МОМ е създадена през 1951 г., за да гарантира безопасното и достойно движение на уязвими мигранти и бежанци. След Втората световна война не е имало правителство, което да може самостоятелно да помогне на многото разселени оцелели лица да започнат отново своя живот, а МОМ е създадена, за да подпомага презаселването на европейците, разселени от войната. До днес преместването на хора на безопасно място, където да започнат нов живот, остава основната функция на организацията. Оттогава насам МОМ се е разраснала в Агенция за миграция на ООН със 169 държави членки, а глобалното ѝ присъствие се е разширило до около 400 местни бюра.

МОМ е отдадена на принципа, че хуманната и организирана миграция е от полза за мигрантите и обществото. МОМ е водещата международна организация, която работи и с мигранти, и с правителства за преодоляването на предизвикателствата, свързани с миграцията, като същевременно признава огромните потенциални ползи от миграцията за държавите на местоназначение, за самите мигранти и за техните държави на произход.

МОМ работи в четири обширни области: миграция и развитие, улесняване на миграцията, регулиране на миграция и справяне с принудителната миграция.

Национални посолства или консулства

Националното представителство в страната, в която се провежда мисията (или това на друга държава — членка на Европейския съюз, ако няма национално), е постоянна връзка с процеса на презаселване. Като се има предвид това, е важно сътрудничеството и работата с посолството.

Неправителствени организации (НПО)

НПО може да участва в презаселването както на национално, така и на международно равнище. Дейностите на НПО варират от политическа дейност до застъпничество в предоставянето на практическа подкрепа и услуги на презаселени бежанци.

На национално равнище НПО могат да участват в много аспекти от процеса на презаселване — от предоставяне на социална и общностна подкрепа до подпомагане на бежанците да намерят заетост и да научат нови езици. Участието на НПО може да бъде доброволно, като при това НПО предлагат своите услуги на презаселени бежанци на същата основа, както и на други бежанци. В някои държави НПО специално се наемат или ангажират от държавата, за да предоставят услуги на презаселени бежанци.

Примерите за НПО, които участват в процеси на презаселване, може да включват:

- Съвети за бежанците
- Каритас
- HIAS
- Асоциации на диаспорите.

В някои държави движението Международна федерация на националните дружества на Червения кръст и Червения полумесец и националните дружества на Червения кръст (не НПО) също са активни в процеса на презаселване.

Европейски съюз

Макар че държавите членки сами вземат решението да вземат участие в презаселване, Европейската комисия осигурява съвместна рамка и финансова подкрепа чрез финансиране от фонд „Убежище, миграция и интеграция“ (ФУМИ). От юли 2015 г. е въведена европейска схема за презаселване, която да осигурява правни и безопасни начини за влизане в ЕС и да увеличава колективните усилия в областта на презаселването на държавите членки.

Въпросник преди мисията

За да улесни и координира подготовката за мисиите, ВКБООН разработи *Въпросник преди провеждане на мисии с цел интервю за презаселване (PMQ)* и *Контролен списък преди провеждане на мисии с цел интервю за презаселване*. PMQ съдържа основна информация относно датите на мисията, предвидения набор от случаи и данните за контакт на членовете на екипа на мисията, както и информация за условията на пътуването и условията за провеждане на интервютата и инструктажите при ВКБООН. Ранното планиране с ВКБООН може да се улеснява чрез използване на PMQ, който помага при обмена на информация и дава потвърждение, че са налице необходимите подготовки. Обикновено този формуляр се изпраща по електронна поща между страните, докато бъдат договорени окончателните условия. Целта на въпросника е да подпомага при планирането и координирането на мисиите с цел интервю за презаселване. Попълването му не е задължително. Той е по-скоро инструмент, който може да се използва за улесняване на подготовката, а използването му се насърчава в ситуации, в които за мисията е необходима подкрепата на ВКБООН. Някои държави също провеждат подготвителни мисии (предварителни мисии) преди същинската мисия за подбор, за да се срещнат с партньорите на място и да обсъдят графиците, рисковете и целите относно подбора.

В PMQ държавата на презаселване посочва колко случая могат да бъдат подадени. Стандартната практика на ВКБООН е да подаде приблизително 10 % повече случаи. По този начин е възможно да се компенсират евентуални отегляния или отхвърлени случаи, като все пак се гарантира, че квотата може да се изпълни. Данните на ВКБООН сочат, че нивата на приемане в цял свят са били над 90 % през последните две години.

Критерии за подбор за презаселване

Освен определението за „бежанец“, заложено в Конвенцията за бежанците от 1951 г., държавите на презаселване може да имат свои собствени допълнителни критерии когото да приемат за презаселване в зависимост от своето национално законодателство и индивидуални предварителни условия. Следват примери за критерии, които държавите на презаселване биха могли да приоритизират: медицински случаи, лица в сериозен риск да бъдат подложени на насилие и/или мъчения, преживели насилие и/или мъчения лица, уязвими групи, като например домакинства, в които глава на семейството е жена, семейства/групи от семейства или необвързани лица. Критерии за подбор се използват за насочване както на етапа преди подбор, така и при подбора в контекста на мисията за подбор.

Макар че правителствата решават дали да използват специфични критерии за подбор, не следва да се пренебрегва следното:

- да се гарантира, че критериите за подбор са основани на потребностите и не са дискриминационни;
- да се има предвид уязвимостта и нуждата от закрила на бежанеца
- да се избере балансирана група от хора, като например хора с ниско и високо ниво на грамотност и езикови умения, с надеждата, че лицата с по-напреднали умения и способности могат да служат за подкрепа и стимул за другите членове на групата.

Независимо от това желание за баланс, следва да се отбележи, че основният критерий за подбора на бежанците винаги следва да остане контекстът на бежанците от гледна точка на потребностите от закрила и презаселване.

Подготовки за мисията

Подготовките за мисия са разнообразни. Една част е обхваната от PMQ. Освен това MOM може да подпомага ЕС+, като улеснява и организира логистиката, свързана с провеждането на мисии за подбор и/или обработване на визи. Това включва настаняване, транспорт, договорености във връзка със сигурността, достъп до екип от устни преводачи и детегледачи, сухопътен транспорт в рамките на страната, оборудване и др. MOM работи отблизо с ВКБООН и държавите например в подготвянето на графици за интервюта, които са съобразени със специфичния контекст на определена приемаща държава.

В този раздел са подчертани някои от задачите, които трябва да се извършат в подготвителния етап.

Набор от случаи

След като случаите на презаселване бъдат подадени на вашата агенция, ги регистрирайте във вашата национална регистрационна система. Някои държави също считат за необходимо да поддържат допълнителен инструмент, като например таблица за обобщение или дневник. За пример за такъв допълнителен инструмент направете справка с [Образец за годишен преглед на подадените случаи на презаселване](#). Ако е необходимо, на ключовите участници в мисията може да бъде предоставен преглед на

подадените случаи. За да премине безпроблемно мисията за подбор, е важно наборът от данни да се потвърди от всички ключови участници. Ако се изисква съгласно вашите национални стандартни оперативни процедури (СОП), проверявайте досиетата на ВКБООН (ФРП и друга помощна документация) за проблеми със сигурността, като евентуално включите и проверки на социалните медии.

При приключване на етапа на предварителен подбор се изготвя окончателен списък на лицата за интервюиране в график за интервюта. Обикновено този списък изготвя ВКБООН или държавата на презаселване, а понякога и МОМ. Обикновено държавата на презаселване препраща графика за интервюта на местната служба на ВКБООН в държавата на убежището, където ще се проведе мисията за подбор. За пример относно начина, по който може да се използва графикът за интервюта, направете справка с [Образец за насрочване на интервюта за подбор](#).

Оценка на риска за сигурността

Оценка на риска за сигурността на местоназначението и/или бежански лагер в държавата на убежището може да се извърши от държавата на презаселването или да се предостави от ВКБООН.

Програма на мисията

Програмата на мисията дава преглед на ключовите аспекти от мисията. Обикновено тя съдържа списък с контакти, плана за мисията, който включва информация за пътуването (часове, номер на полета и др.), времевите интервали на интервюта и други дейности, като например инструктажи и обсъждания с ВКБООН, МОМ, националното посолство или местните органи. След като програмата на мисията е готова, споделете този документ с ключовите участници.

Делегация на мисията

Екипите на мисията могат да бъдат съставени от представители от редица различни правителствени отдели и/или външни агенции. Изберете членовете на делегацията в съответствие с националните споразумения и/или установените СОП. Важно е съответните роли и отговорности на всички членове на екипа за подбор да се определят ясно и да са добре обмислени.

Членовете на делегацията трябва да се информират своевременно във връзка с документите за пътуване (да разполагат с валиден паспорт и евентуално с виза), както и за всякакви нужди от ваксинации или други медицински изисквания или препоръки.

Членовете на делегацията трябва да вземат предвид необходимото време за подаване на заявление за паспорт, ако в момента не притежават такъв. Ако бъдете посъветвани от вашето посолство или от ВКБООН, подайте заявление за служебен или дипломатически паспорт. Винаги проверявайте валидността на вашия паспорт, тъй като понякога е необходимо той да е валиден до шест месеца след планираното завръщане у дома.

В повечето държави, в които се извършва подбор, е задължително да разполагате с входна виза. С оглед на това са важни следните точки:

- проверете приложимия регламент относно визите;
- попълнете необходимия формуляр на заявлението;
- проверете в съответното посолство дали се изисква официално писмо за разрешение;
- подайте заявление навреме в зависимост от инструкциите на уебсайта на посолството;
- проверете валидността на паспортите на членовете на делегацията.

Важно е да проверите здравната обстановка във въпросната държава. Членът на делегацията трябва да вземе предвид необходимото във връзка с ваксинациите и други превантивни мерки. Когато е приложимо, ваксинирайте се навреме (4—6 седмици преди мисията) и закупете необходимите лекарства. За информация относно препоръчителните ваксини и лекарства проверете уебсайта на отговорния здравен орган или се свържете с посолството на вашата държава.

За да подготвите членовете на делегацията за техните задачи в рамките на мисия за подбор, е препоръчително да организирате информационна сесия преди мисията за подбор. По време на инструктажа е препоръчително да обхванете следните аспекти:

- основни познания относно националната програма за презаселване;
- плана за мисията, включително информация за пътуването и графика на интервютата;
- информация относно държавата, в която ще се проведе мисията, включително положението с бежанците и със сигурността;
- процесът на мисията;
- работното време;
- бюджетни аспекти.

Ръководителите или координаторите на мисии биха могли да препоръчат на участниците в мисиите да направят справка с пакети с логистична информация или допълнителни материали.

Информацията относно положението в държавата на произход и държавата на убежище на съответните бежанци следва да се предоставя в контекста на предварителния подбор и дискусиите. Информацията за държавата на произход (ИДП), както и информацията относно държавата на убежище може да бъде предоставена от вашата собствена организация, вашето посолство, местното бюро на ВКБООН и/или други агенции, включително НПО, които работят в сферата на международната закрила. Свързана информация може да бъде получена и от различни източници в портали за ИДП и други източници в интернет.

Може да е необходимо да се вземе решение относно това коя информация във връзка с мисията следва да се третира като публична и каква информация следва да бъде ограничена.

Освен това може да е необходимо да се вземат решения за това как да се обработват и транспортират чувствителни документи, така че да се вземат под внимание въпросите, свързани със сигурността и поверителността. Полетите и настаняването на екипа на мисията за подбор следва да се резервират и потвърдят от вашата пътническа агенция възможно най-рано.

Информирание на основните участници

На местните бюра на ВКБООН и МОМ следва да се предостави цялата свързана административна и логистична информация относно мисията за подбор. Това включва списъка на лицата, които да бъдат интервюирани от екипа на мисията, имената на членовете на екипа на мисията, маршрутите на пътуването, броя на интервюиращите екипи, броя на необходимите зали за интервюта и всички необходими услуги за устен превод. Всички визи, ваксинации и други документи, изисквани от членовете на екипа за подбор, следва да бъдат осигурени.

Ако интервютата се провеждат в бежански лагер, договореностите относно мястото за провеждане на интервю, устните преводачи, транспорта и настаняването следва да бъдат ясно посочени в РМҚ и потвърдени от ВКБООН. Трябва също така да се има предвид, че от местните органи трябва своевременно да се поиска официално разрешение за влизане в бежанския лагер. Когато е възможно, от мисиите за подбор се изисква да разчитат на собствените си ресурси за провеждане на интервюта, транспорт и оборудване, за да се сведат до минимум смущенията в операциите на място на ВКБООН в съответната държава. На отдалечени места и/или в лагери ВКБООН може да предостави помощ за настаняване, въпреки че това може да не е валидно във всеки контекст.

Посолството или консулството (ако има такова) следва да бъде информирано за мисията. Посолство или консулство може да изпълнява важна роля на по-късен етап при издаването на разрешения за пребиваване и/или изготвянето на временни документи за пътуване, ако е необходимо. За допълнителни съвети относно подготовката направете справка с [Контролния списък за провеждане на мисията за подбор](#).

Бюджет на мисията

Мисия за подбор на място означава пътуване до чужда държава и престой в нея. Разходите за мисия за подбор обикновено попадат в рамките на националната нормативна уредба относно правителствени мисии или посещения в чужбина. В този случай е препоръчително да се запознаете с тази уредба.

Препоръчва се да се направи финансов преглед, който включва какво трябва да се плати (предварително, на място или на по-късен етап) и какво няма да бъде таксувано. Следните евентуални разходи следва да се вземат под внимание:

- използването на центъра за провеждане на интервюта;
- използването на устни преводачи (в някои случаи е необходимо на устните преводачи да се плаща директно в брой);
- транспортът за персонала и бежанците до и от центъра за провеждане на интервюта;

- настаняване на място на екипа на мисията и евентуално на бежанците;
- грижи за деца (детегледачи);
- ежедневен кетъринг за бежанците, членовете на мисии и устните преводачи.
- дневната надбавка за членовете на мисията;
- полетите на членовете на мисията;
- разходи за визи на членовете на мисията;
- ако е възможно, всякакви други разходи.

Освен това е препоръчително да се изясни предварително на кого следва да се плащат такива разходи, например ВКБООН или МОМ. МОМ обикновено има рамкови споразумения с ЕС+ за сътрудничество в областта на презаселването, в които е обхваната логистичната и оперативната подкрепа за мисиите за подбор. В зависимост от споразумението, което тя има с ЕС+, МОМ ще урежда разходите чрез финансов отчет или фактура, които ще споделя със субекта, който е страна по рамковото споразумение с МОМ, на определени интервали съгласно споразумението.

Важно е предварително да се знае какви възможности за плащане съществуват в държавата, в която се провежда мисията. Вашето посолство, ВКБООН или МОМ може да ви информира за:

- обменния курс на местната валута;
- използването на пари в брой;
- използването на кредитни карти;
- използването на банкомати.

В случай че в програмата на мисията са планирани (официални) посещения или срещи, следва да се информирате предварително дали е уместно да дадете или предложите нещо. Това може да бъде например в контекста на официално посещение на местни органи, среща с посолството или международната организация или по време на обсъждането в края на мисията. По време на тези събития е подходящо да проявите учтивост или благодарност за посредничеството или подпомагането на мисията. Тези разходи могат да бъдат включени и във финансовия преглед на мисията.

ЧАСТ II. ПО ВРЕМЕ НА МИСИЯ ЗА ПОДБОР

Срещи на място със заинтересовани страни

Работата на мисията за подбор обикновено започва с инструктажи и срещи с ВКБООН и MOM съвместно или поотделно. Всяка мисия решава дали на такива срещи следва да присъстват всички участници в мисията или само ръководителят на мисията или друго избрано лице. Първият вариант се използва често и се препоръчва, тъй като включва всички и дава възможност за първи пряк контакт с персонала на мястото. Ако няма други конкретни искания, ВКБООН обикновено информира екипа относно положението с бежанците в държавата на произход и в държавата на убежище, относно процедурите на ВКБООН за презаселване и относно положението със сигурността (включително евентуалните медицински рискове). Освен това инструктажът е и възможност за участниците в мисията да обсъдят логистични въпроси (напр. евентуални промени в графика на интервюто) и/или неотложни въпроси, свързани със случаи. Също така ВКБООН обикновено информира екипа относно профилите на случаите, подадени за разглеждане, включително всякакви конкретни случаи, които желае да подчертае. Понякога, ако държава на презаселване е посочила в РМQ, че желае да приема подадени документи по време на мисията, ВКБООН би могла да обсъди възможността за добавяне на случаи. Тя може също да организира посещение на място, за да засили разбирането на контекста на ситуацията в държавата на убежище. Ако други партньори също присъстват на тази част от инструктажа, по време на която се обсъждат конкретни случаи, уверете се, че се спазва принципът на неприкосновеност на личния живот и на поверителност.

По време на първоначалните инструктажи с MOM могат да се обсъдят практически/логистични въпроси. Това би могло да включва, ако е осигурено от

MOM, зали за интервю, устни преводачи, транспортиране на бежанци до и от мястото на интервюто, настаняване и кетъринг за бежанците, мерки за сигурност, техническо оборудване (фотокопирна машина, скенер, Wifi и др.), услуги за гледане на деца и др. MOM ще подчертае възможните оперативни предизвикателства, които трябва да се вземат под внимание в контекста на тази държава. Ще се обсъдят също и обработването на визите за бежанците, и другите условия на пътуване. Подробности за евентуални пътувания до местата за настаняване на бежанци или до съоръжения, където се провеждат компонентите от процеса на презаселване (като например здравни заведения), също могат да се обсъдят с MOM.

Ако е възможно, в някакъв момент по време на мисията би било полезно да се организира отделна среща с посолството на държавата на презаселване. Служителите на посолството могат например да предоставят на екипа на мисията за подбор допълнителна информация за държавата на първоначално убежище и информация за положението със сигурността в страната. Те може да искат също да получат информация от екипа относно програмата за презаселване.

В деня(дните) на интервюто

Инструктажи с устни преводачи

В случай че ВКБООН или MOM осигурят устни преводачи за интервюта, уверете се, че устните преводачи са надлежно информирани преди началото на интервюта. Отделете време, за да се срещнете с тях и да се запознаете. Това е добра възможност да разгледате всеки кодекс за поведение, който се очаква да спазва вашият екип и устните преводачи, всякакви чувствителни случаи или теми,

които може да възникнат по време на съвместната ви работа, както и всякакви логистични въпроси (работно време, заплащане и др.).

Тъй като различните държави на презаселване работят по различни начини, би могло да обсъдите с устните преводачи определени теми, които са важни за вашия екип. Може също да съставите екип от един служител, работещ по случая, и един устен преводач. Някои държави информират устните преводачи за очакваните от тях стандарти относно поверителността и професионализма в рамките на информационна сесия в началото на мисията за подбор. Ръководителят на мисията обикновено предоставя тази информация, а примерното съдържание за този вид информационна сесия се съдържа в бележката с насоки за комуникация чрез устни преводачи.

В допълнение към информационните сесии някои държави предоставят на устните преводачи и документ, наречен етичен кодекс. Ако е възможно, този документ следва да се изпрати на преводачите чрез МОМ или ВКБООН преди мисията за подбор. Съдържанието на етичния кодекс е описано в инструмента, посочен в горния параграф. По време на първоначалния инструктаж от ръководителя на мисията устните преводачи могат да бъдат попитани дали са прочели документа. Ръководителят на мисията може да поиска от тях да подпишат декларация, в която потвърждават, че са прочели кодекса и са готови да работят според описаните в него принципи. Важно е служителят, работещ по случая на презаселване, да информира преводача преди интервюто, за да се увери, че той разбира какво трябва да прави.

Признаване на стандартите за качество на устния превод

Ако делегацията използва местни устни преводачи, някои държави на презаселване предоставят благодарствено писмо или сертификат на

тези преводачи, чиито услуги са сметени за удовлетворителни,.

Инструктажи с бежанци

Обичайна практика на държавите, участващи в презаселване, е да информират бежанците и да им обясняват какво да очакват от процеса на презаселване преди началото на интервютата, за предпочитане сутринта преди началото на първите интервюта. Важно е обаче да се има предвид, че на този етап бежанците често са съсредоточени върху интервюто и може да им е трудно да си спомнят какво им е съобщено. Затова е важно информацията да се ограничи и да се акцентира върху най-належащите въпроси, т.е. самото интервю и процеса на подбор. Това вероятно не е най-подходящият момент да предоставяте подробна информация за държавата на презаселване. Би било полезно обаче да се подчертаят някои ключови послания от процедурата или относно последиците от презаселването (напр. право на събиране на семейството и др.).

Информацията следва да се съобщава устно и може да бъде подкрепена от информационни брошури, които се предоставят на всяко семейство или лице. За да се гарантира максимална ефективност на тези инструктажи, постарайте се да ги организирате в спокойна среда (без малки деца, ако е възможно) и се уверете, че лицата добре разбират устния преводач. Може да е препоръчително инструктажът да се ограничи до максимум 30 минути. По време на тези сесии бежанците следва да се насърчават да задават въпроси, за да могат да дойдат подготвени за интервютата.

Що се отнася до съдържанието на такава сесия, най-важните области са обобщени в Бележката с насоки за подготвителните инструктажи на бежанци. Моля да имате предвид, че съдържанието на този инструмент е съставено от примери от различни държави на презаселване и следва да се адаптира, така че да

съответства на националните разпоредби или контекст.

подбор, когато ежедневно се оценяват голям брой случаи.

Интервю за подбор

Основният компонент на всяка мисия за подбор е интервюто за подбор. Събеседванията обикновено се провеждат на индивидуална основа и целта често е да се допълни информацията, предоставена в досието, като също така се цели да се обхванат евентуални актуализации в индивидуалния случай. Целта на интервюто за подбор е да се разгледат факторите, свързани с необходимостта от международна закрила и от презаселване. Интервютата за подбор обаче невинаги са ограничени до тази тема и в някои държави може да има допълнителни или други критерии, обусловени от техния национален контекст. За допълнителна информация относно това какви мерки биха могли да се вземат за подготовка за интервю за подбор и как да се проведе интервю за подбор в тази област, направете справка с [Практическото ръководство за планиране и провеждане на интервюта за презаселване](#).

След провеждането на всички интервюта следва да се обърне допълнително внимание на/да се прегледат всички висящи случаи. След това е време да се изготви „списък на разглежданите случаи“ или списък на „окончателните решения“, ако националните разпоредби позволяват/налагат вземането на решения преди завръщане от мисията.

Обменът на информация с ВКБООН в края на мисията за подбор е стандартна практика за много държави на презаселване и се счита за полезен. Той дава възможност на екипа на мисията за подбор да даде обратна информация както по логистичните аспекти, така и по случаите, за които е провел интервю. Ако МОМ или друга организация (напр. посолство) е участвала в организацията на мисията, те също може да бъдат поканени за частта от обсъждането, свързана с логистиката. Преди окончателното обсъждане с ВКБООН може да се проведе вътрешно обсъждане с членовете на екипа на мисията.

След интервюто за подбор (резултати от мисията)

В края на всеки ден с интервюта на екипа на мисията се препоръчва да вземе предварителни решения за всички случаи, разгледани през деня. Сложни случаи или други случаи, при които не е било възможно да се вземе решение („висящи случаи“), може да се връщат за консултация на държавата на презаселване. Полезно е такива случаи да се идентифицират възможно най-рано в процеса, за да се избегне загуба на време.

Полезно е също така да се организират обсъждания на редовни интервали сред членовете на командировката, за да се разгледат приетите, висящите и отхвърлените случаи. Това е особено полезно по време на дълги мисии за

Това ще позволи на ръководителя на мисията да набележи теми, които да се обсъдят с партньорите. Темите за дискусия по време на обсъждане относно логистичните аспекти включват:

Условия на работа

Качество на залите за интервюта, офис обзавеждане, достатъчно уединение по време на интервютата, определяне на чакалнята, кетъринг, санитарни съоръжения, съоръжения за фотокопиране/сканиране, Wifi връзка или други технологични въпроси, качество на мерките за сигурност, възможност за работа според графика (напр. дали бежанците са пристигнали навреме сутринта), сътрудничество с персонала на ВКБООН или МОМ, отговарящ за логистиката, организация на транспортирането на бежанците и/или делегацията, качество на мястото за

настаняване на бежанците и/или делегацията, качество на други услуги (напр. детегледачи, съоръжения за деца в чакалнята) или други условия в съответствие с изискванията в РМҚ.

Консултиране на бежанците

Добре ли са информирани относно необходимостта да предоставят необходимите документи? Консултирани ли са бежанците според това, което е договорено?

Качество на устния превод, ако устните преводачи са осигурени от ВКБООН или МОМ

Езиковите умения и професионализмът на устните преводачи отговаряха ли на високи стандарти? Пристигна ли са устните преводачи навреме и били ли са достатъчно гъвкави?

Във втората част от доклада могат да се обсъдят подадените документи. За тази част от информацията е препоръчително да присъства само ВКБООН, като се има предвид принципът на неприкосновеност на личния живот и на поверителност. Темите, които могат да се разгледат по време на тази сесия, включват следното.

Профили, размери и състав на подадените документи

Профилите, размерите и съставите на подадените документи съответстваха ли на поисканото преди мисията и на критериите за подбор (в повечето случаи тази информация е била съобщена на ВКБООН в РМҚ)? Представени ли са случаите в рамките на договорения срок?

По време на тази сесия ВКБООН може също така да предостави на членовете на мисията за подбор обратна информация относно договорените изисквания от тяхна страна.

Обсъжданията дават възможност също да се предостави точна обратна информация относно качеството на подадените документи. Тази обратна информация може да бъде ограничена до общи бележки относно качеството на досието, но могат да се обсъдят и конкретни случаи. Темите за обсъждане в този смисъл могат да включват следното:

- Съдържанието на досието съответства ли на съдържанието на интервюто, проведено от мисията за подбор (напр. противоречия, несъответствия, точност на фактите по същество от искането за убежище, списък на наличните документи, състав на семейството)?
- Забелязала ли е делегацията на интервюто някакви сигнали или срещала ли е случаи на изключване, проблеми, свързани с надеждността, или измами?

Могат да се обсъдят и конкретни случаи, като за някои случаи може да са необходими конкретни последващи действия от страна на ВКБООН (ще се предоставят допълнителни документи). Ако ВКБООН не получи окончателни решения в края на мисия за подбор, може да е полезно ВКБООН да се уведоми за вероятния резултат, особено в случаите, за които вече е ясно, че ще бъдат отхвърлени.

Препоръчително е да се направят официални резултатите от обсъждането във *Въпросника на ВКБООН след мисии с цел интервю за презаселване* ⁽²⁾.

⁽²⁾ <https://www.refworld.org/>

ЧАСТ III. СЛЕД МИСИЯ ЗА ПОДБОР

Обработка след интервюто

В този раздел са описани различните процедури, които се провеждат след интервюто и преди вземането на окончателно решение.

Решение за подбор

Практиките за вземане на решение се различават между различните държави на презаселване. Решенията например могат да се съобщават на ВКБООН в края на мисията за подбор, преди мисията да се върне у дома или след завръщането на мисията в държавата на презаселване. Препоръчително е, ако е възможно, да се вземат предварителни решения по време на мисията за подбор и за предпочитане в края на всеки ден на провеждане на интервюта. Някои държави считат, че е добра практика да се организират ежедневни срещи с интервюиращия екип, за да се обсъдят различните случаи и да се стигне до (предварително) решение. Това не само дава възможност за задълбочено обсъждане на случаите между старши служители, работещи по случаи, и служители с по-малък опит, но и за обмен на по-общ опит. Случаите може да бъдат ясни съгласия, откази или да се нуждаят от допълнително разглеждане. Случаите, които се нуждаят от допълнително разглеждане, могат да се обсъдят в края на мисията за подбор или след завръщането в държавата на презаселване, ако това е разрешено от националната процедура.

Все повече държави вземат биометрични данни (напр. пръстови отпечатьци) по време на мисии за подбор, за да извършват проверки за сигурност. По-голямата част от държавите не получават резултатите от тези прегледи по време на самата мисия. Дори да е възможно тези държави да вземат решения относно допустимостта по време на мисията за подбор, те не биха могли да го направят, тъй като трябва да изчакаят резултатите от проверките за сигурност.

Възможно е след интервюто за подбор държавата на презаселване да се нуждае от допълнителна информация, за да може да вземе окончателно решение (напр. конкретни документи, които не са били представени по време на интервюто за подбор). В идеалния случай тази информация следва да бъде поискана от ВКБООН по време на мисията за подбор, но би могло също така да се окаже, че е необходимо да се получи допълнителна информация след приключването на мисията за подбор. След това ВКБООН ще вземе под внимание своята политика, свързана със защита на данните, ще се опита да отговори на това допълнително запитване или като направи справка с информацията в досието, или като отново се допита до бежанеца, ако е необходимо. От ВКБООН може също така да се поиска да направи някои допълнителни консултации с конкретно семейство, например когато не всички членове на семейството са съгласни да бъдат презаселени.

Процес на съобщаване на решенията

Решението може да бъде съобщено на ВКБООН по време на мисията или след нея. Някои държави на презаселване вземат решения по време на мисиите за подбор. Тази практика има някои предимства, тъй като позволява решенията да бъдат представени и обяснени на ВКБООН в края на мисията по време на сесия за обсъждане. Бежанците също ще бъдат информирани за решението скоро след края на мисията за подбор, като по този начин се избягва дълъг период на несигурност.

Съобщаването на решенията може да се извършва по различни начини. Може например да се изпрати официално решение под формата на писмо за всеки отделен случай (приет/отхвърлен) или списък с всички случаи и/или лица, които са приети и отхвърлени, на базата на номера на случая във ВКБООН, или може да се използва комбинация от двете. В

идеалния случай всички решения следва да се изпращат в една партида. Следва да се избягват отделни съобщения за всеки отделен случай посредством електронна поща или други канали за комуникация. Решенията следва да се изпращат на определените за целта лица за контакт във ВКБООН, например органа(ите) за връзка на ВКБООН за мисиите за подбор в местното бюро, регионалните служби, седалището на ВКБООН (напр. при неотложни/спешни или други сложни случаи) и др.

При информирането на ВКБООН за решенията може също така да е препоръчително да се договори краен срок, в който бежанците ще бъдат информирани за резултата от тяхното интервю. След изтичането на този срок и след като бежанците са информирани, могат да се информират и други организации (като например МОМ, посолства и др.). Ако тези организации трябва да се информират за решенията преди крайния срок, договорен с ВКБООН, следва да се поясни, че не е разрешено да се осъществява контакт с бежанците преди това. Следва да се избягва бежанците да се информират за решението относно техния случай от друга организация, различна от ВКБООН, освен ако не е задължително да го направите в съответствие с националната практика.

Когато случай бъде отхвърлен, е препоръчително ВКБООН да се информира за причините за това отхвърляне. Ако не могат да се предоставят подробни причини, може да е възможно да се даде по-обща информация, например че случаят е отхвърлен от съображения за сигурност, причини, свързани с критериите за допустимост/изключване (решения в ущърб) или причини, свързани с интеграция, или медицински причини (решения, които не са в ущърб). По този начин ВКБООН ще може да извърши преглед на случая, за да прецени дали е оправдано повторното подаване на документи в друга държава на презаселване. Поради това е полезно

ВКБООН да се информира за причините за отказите, тъй като това ще повлияе на решението относно перспективите за презаселване на случая след отхвърлянето и при консултирането на бежанците. Освен това, ако даден случай бъде подаден повторно, това също така дава възможност на ВКБООН да информира новата държава на презаселване за причините за отхвърлянето. Ако държавата, в която случаят бъде подаден повторно, не знае какви са причините, поради които случаят е бил отхвърлен по-рано, има по-висок риск той да бъде отхвърлен отново.

Причините за отказа могат да бъдат съобщени в писмо или по електронна поща като придружаващ документ към списъка на отхвърлените случаи, или чрез образец, разработен от ВКБООН. Следва да се избягват практики, при които държавите на презаселване връщат подадени документи след провеждане на интервю, без да е взето решение.

Определяне на момента на съобщаване

По правило решенията следва да се съобщават на ВКБООН колкото е възможно по-скоро. Оставянето на бежанците в състояние на несигурност за по-дълъг период може да има отрицателни психологически последици. Предлага се моментът на съобщаване на решенията да се разгледа по време на обсъжданията с ВКБООН. Разбира се, следва да се вземат предвид приоритетите на подадените документи (неотложни случаи, спешни случаи или случаи с обикновен приоритет). Ако е възможно, следва да се избягва съобщаването на решения за една и съща група по различно време, тъй като това може да създаде объркване сред засегнатите бежанци. Като цяло, колкото повече време отнема на бежанеца да напусне страната, толкова по-голям е рискът за бежанеца.

Мерки преди пристигане

Преди отпътуването на бежанците за държавата на презаселване трябва да се вземат предвид няколко аспекта. Много държави обръщат специално внимание на подготовката преди пристигането от гледна точка на обучения или сесии за ориентация. За повече насоки относно мерките преди пристигане направете справка с оперативните инструменти на Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището за презаселване.

Оценка на мисията и обратна информация за заинтересованите страни

След мисията може да бъде изготвен доклад за мисията, който да бъде споделян със съответните заинтересовани страни на национално равнище. По този начин те ще могат да надграждат върху извлечените поуки при планирането на бъдещи мисии в същата държава. Докладът от мисията може да включва оценка на следните теми:

- подготовка на мисията;
- подбор на служителите, работещи по случаи;
- логистични аспекти (пътуване, хотел и др.);
- бюджет: съответства ли окончателният бюджет на прогнозирания?;
- място на провеждане на интервюто;
- устни преводачи;
- интервюта;
- оценка на набора от случаи;
- график на подаване на документите;
- съдържание на подадените данни;
- профили и уязвими страни на подадените случаи;
- резултати от подбора;
- проверки за сигурност;
- сътрудничество с ВКБООН;
- сътрудничество с други партньори: МОМ, посолство, други;
- извлечени поуки и препоръки за подобрения за бъдещи мисии.

Служба за публикации
на Европейския съюз

